

Nollapersoona: tehtäviä

1. Lue ensin Yle.fi-sivustolla 9.4.2019 julkaistu Seppo Heikkisen kirjoittama teksti *Tilastojen Seitsemän kuolemansyntiä: Näin sinua harhautetaan*.

Saatavilla:

<https://yle.fi/aihe/artikkeli/2019/04/09/tilastojen-seitseman-kuolemansyntia-nain-sinua-harhautetaan>

(Viitattu 25.6.2023)

2. Tee sitten tehtävät A ja B. Kun olet tehnyt tehtävät, voit katsoa ratkaisut erillisestä tiedostosta.

A. Seuraavissa lukemastasi tekstistä poimituissa lauseissa käytetään nollapersoona. Tekijää ei ole siis erikseen ilmaistu. Kenet sinä tulkitset tekijäksi?

1. Esittelemme seitsemän tällaista tapausta, joihin **saattaa** tiedotusvälineitä tai somea seuratessa törmätä.
2. Toimeentulotuen saajien määrä on toki nousussa, mutta ei niin rajusti kuin kaaviosta **voisi** ymmärtää.
3. Tällä kertaa tekniikkana on, että kaavion muotosuhdetta on muutettu. Tämän **huomaa** siitä, että apuruudut (ns. hilaristikot) eivät ole neliön muotoisia.
4. Taulukkolaskentaohjelmilla kaavion muotosuhde muuttuu helposti – vaikka tahtomatta – jos kaaviota **venyttää** pysty- tai vaakasuunnassa.
5. Kaaviosta **saa** jälleen aivan väärän käsityksen tuottavuuden kehityksestä.

B. Muuta seuraavat tekstistä poimitut virkkeet passiivista nollapersoonaan. Muuttuuko sävy, tulkinta tai merkitys? Miten? Missä esimerkeissä muutos on selvin?

1. Ikivanhan puujalkavitsin mukaan on vale, emävale ja sitten vielä tilasto. Tämä ei tietenkään aina pidä paikkaansa. On kuitenkin totta, että joskus tilastoja **esitetään** tai **tulkitaan** väärin – tahattomasti tai jopa tahallisesti.
2. Kun kaaviota **katsotaan** tarkemmin, niin **huomataan**, että levikki ei suinkaan ala nollostakaan, vaan vasta 90 000:sta.
3. Toimeentulotuen saajien määrä on toki nousussa, mutta ei niin rajusti kuin kaaviosta voisi ymmärtää. Tällä kertaa tekniikkana on, että kaavion muotosuhdetta on muutettu. Tämän huomaa siitä, että apuruudut (ns. hilaristikot) eivät ole neliön muotoisia. Näin muutosta **saadaan** liioiteltua – tai vähäteltyä.
4. Usein tiedotusvälineissä on shokeeraavia otsikoita milloin minkäkin ruoka-aineen tms. aiheuttamista terveysvaikutuksista. Usein taustalla on ihan vakavasti otettava tutkimus ja riski saattaa todella kohota. Usein kuitenkin **unohdetaan** riskitaso, joka voi olla jo alun perin hyvin pieni. Jos jonkin sairauden saamisen riskitaso on vaikka 1/10 000, niin 100 % lisäys riskitasoon merkitsee sitä, että riski on nyt 2/10 000. Toisin sanoen riskin kasvamisen jälkeen kaksi ihmistä kymmenestä tuhannesta sairastuisi syöpään.

©2023 Taija Udd

Nollapersoona: tehtäviä, kesäkuu 2023, jonka tekijä on **Taija Udd, Helsingin yliopisto**, on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen - lisenssillä](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Materiaali on saatavilla osoitteessa kielibuusti.fi.